

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Mielestämme palkkatukiudistuksen muutoksia ei tulisi toteuttaa suunnitellussa muodossa. Muutokset vähentäisivät palkkatuella tehtävän työn vaikuttavuutta. Palkkatuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä on tarkoitus muuttaa rajaamalla tuki heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämiseksi. Tavoite on hyvä, mutta samalla ei voi edellyttää, että lyhentämällä palkkatukijaksoa ja pienentämällä tukiprosenttia saataisiin lisää vaikuttavuutta, siis työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Muissa pohjoismaissa (esim. Ruotsi ja Tanska EU-maina) palkkatukea käytetään huomattavasti enemmän kuin Suomessa. Jos Suomessa halutaan lisätä vaikuttavuutta, mikä pitäisi olla ensisijainen tavoite, pitäisi palkkatuen käyttöä arvioida työnhakijoiden tuen tarpeiden perusteella, ei pelkästään ikärajojen tai esimerkiksi yhdistysten taloudellisen toiminnan perusteella. Palkkatuen merkitys vaikeasti työllistyvän polun puolivälin jälkeen on merkittävä, siksi uudistus arviomme mukaan heikentää työllistyjän polulla etenemisen vaikuttavuutta. Leikkaamisen ja rajaamisen sijaan tarvittaisiin kohtaanto-ongelman ratkaisemiseen lisäpanoksia ja uusia toimintatapoja kuten osuuskunnan kautta työpanoksen myymistä yrityksiin. Monet hankkeet tekevät tätä tehtävää, myös meidän yhdistyksemme. Kokemuksemme mukaan työnantaja kokee riskinä pitkäaikaistyöttömän työllistämisen, mutta palkkatukijakso ja siinä edelleensijoitusvaihe pienentävät tuota riskiä. Yritykselle on ollut kokemuksemme mukaan tärkeää tietää, millaiset työelämävalmiudet (kuten säännöllinen työssäkäynti, vastuunottaminen työtehtävistä, vuorovaikutustaidot ja luotettavuus) henkilöllä on ja sen voimme heille kertoa juuri palkkatukijakson aikana saadun tiedon perusteella.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Muutosehdotus 2 § kohta 1 ja 2 yhdistetään kuuluvaksi: "on vähintään 15-vuotias". Palkkatuen rajaaminen pois 25-50-vuotiailta heikentää palkkatuen käytön vaikuttavuutta. Esimerkiksi Oulussa, jossa yhdistyksenä toimimme, on suurin pitkäaikaistyöttömien ryhmä 30-50-vuotiaat pääosin miehet. Syitä ryhmän suuruuteen ei ole tutkittu, mutta monilla heistä on taustalla erilaisia työllistymisen esteitä, ylivelkaantumista ja diagnosoimattomia työkyvyn haasteita, kuten sosiaalisten tilanteiden pelkoa, lievää masennusta tai masennuksesta kuntoutumista. Olisi suuri menetys yhteiskunnalle, mikäli nämä henkilöt rajattaisiin ulos palkkatuen piiristä, koska juuri palkkatukityö on yksi merkittävä osa heidän kuntoutumista työllistyjän polulla. Jos he jäävät pyörimään kuntouttavaan työtoimintaan, heidän kuntoutumisensa vaikeutuu ja motivaatio heikkenee edetä työllistyjän polulla. Osa heistä on suorittanut toisen asteen koulutuksen esim. vuosikymmen aiemmin, mutta he eivät ole työllistyneet alalle, eivätkä koe alaa omakseen. Toivoisin, että TEM teettä täästä työttömien ryhmästä tutkimuksen.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Muutosesitys 3§: uusi 3 kohta: "pääsääntöisesti yleishyödyllistä toimintaa harjoittavalle yhdistykselle tai säätiölle, jonka toiminta ei vääristä kilpailua." Emme kannata elinkeinotoiminnan muuttamista taloudellista toimintaa harjoittavaksi etenkin, kun tulkinta taloudellisesta toiminnasta sisältäisi tietojemme mukaan myös kuntouttavan työtoiminnan korvauksen hyvinvointialueelta. Kuntouttava työtoiminta ei ole voittoa tuottavaa, vaan korvauksilla katetaan ohjauksen kustannuksia. Lisäksi esim. yhdistyksellemme syntyy tila-, lämmitys-, työvaate- ja muita kustannuksia, jotka jo nyt kustannamme muun toiminnan tuotoista. Yhdistyksemme on pakko tehdä myyntitoimintaa, että pystymme nuo kustannukset kattamaan sekä kuntouttavan työtoiminnan että palkkatukityöllistämisen muiden kulujen kattamiseksi. Toimintamme ei ole kilpailua vääristävää, vaan juuri kierrätystoimintaa, jota eivät yritykset juurikaan tuota, eikä se ole niille kannattavaa. Jos 100 %:n palkkatuen rajaukseksi tulee max 100.000 euron taloudellinen toiminta tai , se käytännössä lopettaa meiltä palkkatuella työllistämisen. Jos jotakin rahamäärärajoituksia halutaan tehdä, sen pitäisi olla suhteessa työllistettyjen määrään. Yhdistyksemme palkkatukityöllistäminen osana työllistyjän polkua loppuisi kokonaan, jos toiminta katsottaisiin olevan de minimis -tukea 200.000 e/kolmen vuoden aikana. Meillä on olemassa toimivat tilat ja erittäin hyvä yhteistyö Oulun kaupungin, yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa. Olemme suosittu paikka työnhakijoille, meillä on jonossa tulijoita, koska meidän työpajoilla on mielekästä tekemistä ja lisäksi autamme ihmisiä ylivelkaantumisasiossa, kuntoutumisessa ja kotoutumisessa. On katsottava kokonaisuutta ja ennen kaikkea vaikuttavuutta työnhakijan ja yhteiskunnan näkökulmasta, eikä sulkea pois mahdollisuutta.

Samalle työnantajalle uudelleen palkkaamista ei pitäisi kokonaan kieltää, koska joillakin paikkakunnilla ei ole vaihtoehtoja. Tässä asiassa antaisimme mieluummin harkintavaltaa TE-toimistolle kuin että se kokonaan kielletäisiin. TE-toimiston neuvottelukunta voisi arvioida suuremmat toimijat, millaiset vaikutukset niillä on kilpailun vääristymiseen. Neuvottelukunnalla on kyky arvioida alueellista tilannetta.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Tämä on yritysten osalta ok, mutta on mahdoton meidän kaltaiselle yhdistykselle, jotka ylittävät 100.000 euron myyntitulojen rajan (etenkin, jos kuntouttavan työtoiminnan tuki luetaan myyntituloksi).

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Tämä on ok yrityksille, mutta niille yhdistyksille, jotka ylittävät 100.000 euron myyntitulojen rajan, tuki on liian pieni. Joko tätä 6 % tai 8 § on muutettava isompien yhdistysten kohdalta.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Tämä on hyvä uudistus, mutta tuen tulisi olla 100 %:nen suhteessa työaikaan, koska henkilöllä ei välttämättä ole työelämävalmiuksia. Yleensä osatyökykyisillä työttömillä, etenkin heillä, joilla ei ole avointen työmarkkinoiden työkokemusta, on tarvetta resilienssin vahvistamiseen ja työssäkäyntivalmiuksien vahvistamiseen.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**

- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Emme kannata tätä muutosta. Nykyinen 12 kk on sopiva aika. On ristiriitaista odottaa, että pystyisimme yleishyödyllisenä yhdistyksenä kattamaan työnantajan sivukulujen ja lomarahen lisäksi kaikki muut toiminnasta aiheutuvat kulut, mutta meillä ei saisi samaan aikaan olla yli 100.000 euroa taloudellista toimintaa toimintavuoden aikana. Mistä nämä lisäksi tilakustannukset, tilojen käyttökulut, tarvikekustannukset, työvaatteet ym maksetaan? Myös keston osalta kaipaamme enemmän toiminnan vaikuttavuutta kuin kuukausien määriä. Esimerkiksi edelleen sijoitettavat henkilöt tarvitsevat 1-3 kuukautta palkkatukea yritykseen sijoituessaan, mutta sitä ennen heidän on pitkäaikaistyöttömyydestä meille tultuaan harjoitettava usein työssäkäynnin valmiuksia, säännöllisyyttä, vuorovaikutustaitoja, omatoimisuutta, luotettavuutta sekä työtehtävien taitoja. Ihminen harvoin muuttuu alhaisen resilienssin omaavasta hyvän resilienssin tasolle kuukaudessa tai kahdessa. Tämä on kokemuksen tuoma viesti teille. Mikäli hänellä nuo taidot ovat kehittyneet, ohjaamme hänet avoimille työmarkkinoille aiemmin. Samalla lakiesitys odottaa, että työllistämme palkkatuella heikossa työmarkkina-asemassa olevia. Näiden kahden tavoitteen yhdistäminen yhdistystoiminnassa samanaikaisesti vaatii todella paljon ohjaustaitoa, mutta niihin kustannuksiin ei kuitenkaan ole mitään rahoitusta lakiesityksessä.

Meillä paikallisilla yhdistyksillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, joten de minimis -tuki ei voi koskea meitä. Tämä on arvioitu jo 10 vuotta sitten, kun edellisen kerran tällaista lainsäädäntöä esitettiin.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Meillä ei ole tällä hetkellä oppisopimuskoulutusta, mutta jos siihen ensi vuonna päätyisimme, palkkatuen määrä pitäisi olla yhdistyksissä ja säätiöissä alkuvaiheessa esim. 3 kk 100 % ja sen jälkeen se voisi pienentyä.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Meillä on edelleen siirtämistä. Toivomme, että se voisi edelleen jatkua siten, että meidän palkkatuella pitkäaikaistyöttömänä yhdistykseen palkkatuella tullut henkilö voisi työskennellä 1-6 kk muulla työnantajalla meidän palkkatukipäätöksellä. On ollut nähtävissä, että työnantajilla on iso kynnys ja riski ottaa pitkäaikaistyöttömänä ollut henkilö meidän tukijakson jälkeen edes nykyisellä tukimäärällä ja ajalla. Edelleen siirtäminen on kuitenkin paras ja vaikuttavin keino avoimille työmarkkinoille siirtymiseen pitkäaikaistyöttömillä. Meillä Yritetään yhdessä ry:llä on jo 20 vuoden kokemus työllistamisestä.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Tämä on ok.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Pykälämuutoksissa 13 luvun 6 §:n 2 mom 2 kohdan muutosta ei löytynyt pykälistä.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Ei huomautettavaa.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Ei huomautettavaa sen lisäksi, mitä aiemmin on mainittu ja mikäli viittaukset liittyvät noihin mainintoihin.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Lakiuudistuksen voimaantuloaika 1.1.2023 on täysin mahdoton. Esitämme, että uudistus tulisi voimaan 1.1.2024, että yhdistyksillä olisi aikaa sopeuttaa toimintaansa, irtisanoa henkilöstöä tai miettiä muita ratkaisuja ja pohtia toimintansa jatkamismahdollisuuksia. Lakiehdotuksen sivulta 69 voimme lukea arvioidut taloudelliset vaikutukset ja säästöt valtion talouden lisäksi 100 %:sella tuella yli 50 pitkäaikaistyöttömiä työllistäviin yhdistyksiin. Siinä oletetaan, että vaikka tukiprosentti putoaisi, yhdistykset työllistäisivät edelleen tai määrä putoaisi 3800 tasosta 2400 henkilöön. Tämäkö on tavoite? Kyse on pienestä määrästä isoja toimijoita, joilla on valmiina työpajatilat, koneet ja laitteet ja sen lisäksi palkatut ohjaajat, jotka jäävät työttömiksi, koska 100 %:nen tuki ei tällä hetkelläkään ole rahoittanut tilavuokria, tilojen käyttökustannuksia, koneita, laitteita tai työvaatteita, vaan kuten meillä kierrätystuotteiden myynnillä on saatu nuo kulut peitettyä. Jos laki astuu voimaan, joudumme lopettamaan palkkatukityöllistämisen (v. 2021 yhteensä 115 henkilöä) ja samalla meidän on pakko harkita myös kuntouttavan työtoiminnan lopettamista, koska sitä on toteutettu samoissa tiloissa kuin palkkatukityötä. Tämä tarkoittaisi käytännössä viiden kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan irtisanomista vuoden vaihteessa ja neljän palkkatukiohjaajan työsuhteen päättämistä vuoden vaihteessa. Vaikutukset ja kustannukset valtiolle ja Oulun kaupungille ovat paljon suuremmat kuin olette arvioineet säästöiksi. Yli 20 vuotta Oulussa toiminut ja arvostettu välityömarkkinatoimija joutuisi taloudellisiin vaikutuksiin pelkästään tämän palkkatukiuudistuksen vuoksi. Kesällä 2022 aloitettava uusi Keken luontokeskus Oulun Hietasaaressa kaupungin tontilla on pakko keskeyttää, jos tämä lakiuudistus toteutuu tässä muodossa. Olemme halunneet uskoa, että tämä hallitus tekee työllisyystekoja, jotka auttavat pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä elämässä eteenpäin. Valitettavasti juuri tämä uudistus yli 5 henkilöä työllistävien yhdistysten osalta pakottaa harkitsemaan toiminnan alas ajamista juuri, kun toimintamme viettää Keke20+ synttäreijuhlia.

Huotari Anne

Yritetään yhdessä ry - hankepäällikkö, Luonto työllistää -hanke (60 %),
kuntouttavan työtoiminnan vastuhenkilö (40 %)